

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opgericht op 12 november 1974

Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

44e jaargang, nummer 1,
januari 2018
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Venestraat 25, 4931 BM
Geertruidenberg
Telefoon: 0162-515569

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws
john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

2 februari 2018

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Lezing actueel	1
Verslag lezing	2
Terug in de tijd	3
Dongebode / Delpher	4
Brabantse gesneuvelden	5
Divers nieuws	6

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging lezing: "Huis Nassau, Oranje-Nassaus en Breda"

Datum: donderdag 18 januari 2018
Spreker: Boudewijn van de Calseijde
Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelijkj'
Tijd: 20.00 uur (inloop vanaf 19:30)

Boudewijn van de Calseijde

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat nu ruim 200 jaar. Het is een constitutionele monarchie, bestuurd door een parlementair stelsel met een koning aan het hoofd. In ons geval een telg uit het geslacht Nassau, dat op een later tijdstip verkoos om de prinsentitel Oranje toe te voegen aan de familienaam.

Deze titel verwijst naar het prinsdom Orange, in Zuid-Frankrijk dat, helaas voor de familie, door Lodewijk XIV zou worden geconfisceerd. Maar ook zonder land, nog niets eens zo'n klein prinsdommetje, is prins Willem VI, de latere koning Willem I, erin geslaagd in 1815 de hoogste positie van het nieuwe Verenigd Koninkrijk der Nederlanden te bekleden. Koning van een rijk waar, net als dat van keizer Karel V en gelet op de bezittingen in de Oost en de West, de zon nooit onderging. Dat alles overigens met de goedkeuring van de grote mogendheden van toen. Waarom de Nassaus c.q. Oranje-Nassaus en niet een willekeurig andere adellijke familie? Dat moet toch een diepere oorzaak hebben waarvoor we moeten teruggaan in de geschiedenis.

De eerste Nassau, graaf Engelbrecht I, kwam begin 15e eeuw naar Breda om de jonge Johanna van Polanen te huwen. Een weinig vermogende graaf die als leenman naar Brabant kwam, maar wiens nageslacht altijd in de directe omgeving van de vorsten zou vertoeven, hetzij de hertogen van Brabant of Bourgondië, hetzij de koning van Spanje of de keizer van het Habsburgse Rijk. Hun thuisbasis Breda en het paleis in Brussel was een trefpunt voor die mensen die het voor het (toen) zeggen hadden. De Nassaus werden legeraanvoerder, raadsheer en/of stadhouder der Nederlanden, plaatsvervanger van de soeverein. Ze vochten, handelden, manipuleerden en zagen ook kans hun bezittingen uit te breiden. Een van hen zou het zelfs tot koning van Engeland, Ierland en Schotland brengen. Verhalen die zich laten lezen als een avonturenroman. Game of Thrones avant la lettre.

De lezing staat dan ook in het teken van de aanloop naar het koningschap dat door het Congres van Wenen in 1815 werd gegund. De lezing met veel beeldmateriaal wordt verzorgd door Boudewijn van de Calseijde (Terneuzen *1944). Hij is als bestuurslid en onderzoeker verbonden aan de Historische Verzameling van de Kon. Militaire Academie en het Kasteel van Breda.

De toegang is gratis ook voor niet leden

Verslag lezing: “Symboliek in de kerststal”

Datum: donderdag 21 december 2017
 Spreker: Jan Schippers
 Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum ‘De Schatteliin’

Als je niet naar deze lezing bent geweest, dan heb je wat gemist. Wellicht dat je het onderwerp wat oubollig vond, dhr. Jan Schippers uit Oosterhout wist het onderwerp op een enerverende manier, met veel kennis van zaken onder de aandacht te brengen. Hij bleek een begenadigd spreker te zijn, die vanaf de eerste zin die over zijn lippen kwam de goed gevulde zaal wist te boeien. Energiek en in een flink tempo vertelde hij over het wel en wee van de kerststal.

De oud-leraar van het Oelbertgymnasium begon zijn betoog met het stellen van enkele vragen aan het publiek. Wie heeft er een kerststal in huis? Wie heeft er een Mariabeeld in een liggende pose? Hebben jullie 3 of 4 koningen in de kerststal? Is het een stal of een grot? Allemaal vragen waar verschillend op geantwoord werd.

Spreker. Jan Schippers

Een van de vele getoonde dia's

Hierna begon hij aan zijn uitleg en gebruikte hiervoor het onbekende evangelie van Jacobus. Hij noemt dit evangelie niet gecanoniseerd. Het is dus niet tot norm verklaard. Dit evangelie is net als de andere zo'n 100 jaar na Christus geschreven. Hij stelde de conceptie aan de orde, waarom er een os en een ezel in de voorstelling terecht kwamen en hoeveel koningen er bij de kribbe zijn geweest.

Kortom hij besprak alle figuren zoals wij die kennen één voor één en ieder met zijn eigen verhaal en historie.

Gedurende de lezing maakte hij zijspontjes naar de uitleg hoe we aan onze feestdagen gekomen zijn, hoe de maanden aan hun naam gekomen zijn, naar de verschuiving van het begin van het jaar van maart naar januari, en de verklaring van de namen van de dagen. Tussendoor vertelde hij ook leuke anekdotes, bijvoorbeeld over de voorname betekenis van relieken als de voorhuid van Christus, Jezus was Joods dus besneden. En het hout van het kruis waaraan Jezus gekruisigd zou zijn. Als we het laatste moeten geloven en de stukken van het hout die als Relikwieën bewaard zijn gebleven totaliseren, dan is er meer dan 5 kubieke meter hout van 4 houtsoorten voor het kruis gebruikt.

Zo vertelde hij ook dat het jaar 1492 niet alleen beroemd is door het feit dat Amerika ontdekt is, maar dat in 1492 ook de laatste mohammedanen uit

Spanje werden verdreven. De nog 2 % joden werden toen ook weggepest naar Amerika. Vernoemenswaardig is ook nog dat de kerstboom eigenlijk symbool is voor het geven van meer licht omdat 21 december de langste dus donkerste nacht van het jaar is.

Aan het lange en warme applaus aan het eind van de voordracht, kunnen we afleiden dat de aanwezigen genoten hebben van deze interessante lezing.

Terug in de Tijd

*Een terugblik op de Tweede Wereldoorlog
Voor zonen van Poolse bevrijders*

Bas Zijlmans

In het najaar van 1944 loopt de Duitse bezetting van het westelijk deel van Noord-Brabant op zijn eind. Tegen alle verwachtingen in bieden Duitse troepen meer tegenstand dan algemeen voor mogelijk wordt gehouden, waardoor twee maanden zware strijd nodig is om hen over de Moerdijkbruggen te verdrijven. Een strijd die veel slachtoffers tot gevolg heeft en grote materiële schade aanricht. Aan geallieerde zijde wordt de strijd, onder de codenamen Operatie Suitcase en Operatie Rebound, gevoerd door een uit vier nationaliteiten samengesteld leger: met name Amerikanen, Canadezen, Engelsen en Polen. De Polen zijn belast met de bevrijding van de oostelijke sector van het geallieerde front in West-Brabant. Het is duidelijk dat de Duitsers in het waterrijke en laag

poldergebied, als verdedigende partij, in het voordeel zijn. Toch komen de Geallieerden als overwinnaar uit de strijd, zij het dat de bevolking twee maanden in angst en onzekerheid leeft voor het zover is.

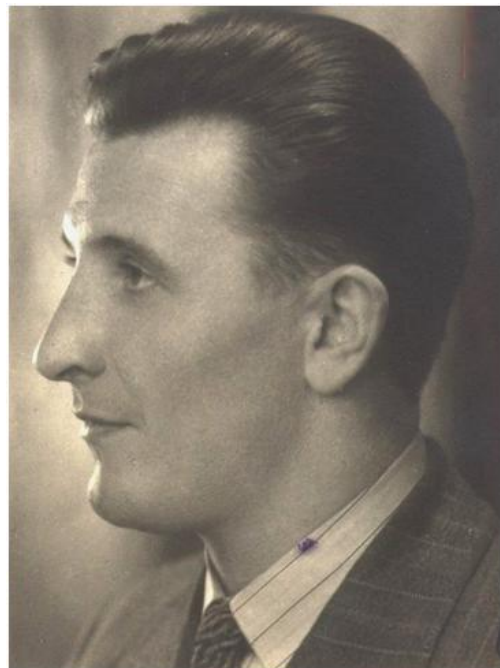
Dit verslag is de uitkomst van een historische tocht langs het voormalige slagveld in onze regio en een uitgebreid literatuur- en veldonderzoek van het Poolse aandeel in de strijd om West-Brabant. Een bijzonder aspect betekent het samenbrengen van twee mannen wier Poolse vaders letterlijk 'zij aan zij' in dezelfde tank streden voor onze vrijheid. Voor hen is dit verslag dan ook geschreven, maar vanwege de hoge documentaire waarde ervan wil ik geïnteresseerden in de gelegenheid stellen één van de maximaal 100 (honderd) exemplaren tegen kostprijs in bezit te krijgen.

Het boekwerk in A4-formaat is gelijmd in een stijve omslag, telt 78 pagina's en is rijk geïllustreerd.

Te bestellen d.m.v. vooruitbetaling van 25,- euro (excl. 3,50 euro verzendkosten) op girorekening NL10 INGB 0001 1655 86 t.n.v. S. Zijlmans, Strijenlaan 29 te Geertruidenberg.

LET OP: ER ZIJN SLECHTS MAXIMAAL 100 EXEMPLAREN BESCHIKBAAR!

GEERTRUIDENBERG 2016

Twee van de Poolse bevrijders van de regio tussen Breda-Terheijden-Geertruidenberg in de periode 30 oktober 1944 - 5 november 1944. Links Kazimierz Matejczyk en Józef Oksza-Czechowski van het Poolse pantserregiment 1. Pułk Pancerny (51).

Inzamelen overtollige Dongebode's. (herhaalde oproep)

Het komt steeds vaker voor dat geïnteresseerde niet-leden bij de redactie van de Dongebode informeren naar bepaalde artikelen welke in onze periodieke Dongebode gepubliceerd zijn. De artikelen in De Dongebode worden namelijk alom gewaardeerd om hun verantwoorde historische waarde.

Vaak kunnen wij deze personen of instellingen helpen omdat meestal enkele exemplaren meer gedrukt worden dan noodzakelijk. De gevraagde overtollige Dongebode wordt aan de betreffende persoon/instelling verkocht voor € 3,50 per stuk.

Een mooie aanvulling voor de schatkist van de penningmeester van de Kring.

Vaak moeten wij echter ook melden dat de betreffende Dongebode niet meer beschikbaar is.

Daarom de vraag; Welke leden bewaren, uiteraard na hem gelezen te hebben, de door hun ontvangen Dongebode's **niet**, en is bereid deze weer aan de Kring voor genoemde doeleinden af te staan. Het is toch zonde wanneer deze exemplaren tussen het oud papier terecht komen.

U kunt hiervoor contact opnemen met onze Dongebode redactie tel. 0162-520519 of via info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Belangrijke naoorlogse kranten digitaal beschikbaar

Volkskrant, Trouw en Parool gedigitaliseerd en online toegankelijk

11 december 2017 - De naoorlogse uitgaven van de Volkskrant, Trouw en Het Parool zijn gedigitaliseerd en vanaf dinsdag 12 december toegankelijk voor iedereen via Delpher <https://www.delpher.nl/>, de website met historische boeken, kranten en tijdschriften.

Parool

Hiermee zijn nu alle grote Nederlandse dagbladen vertegenwoordigd in het online archief, ook uit de periode 1945 tot en met 1995. De Koninklijke Bibliotheek (KB) heeft vandaag 940.000 pagina's toegevoegd, in totaal zijn nu ruim 12 miljoen historische krantenpagina's voor iedereen te doorzoeken. Behalve de Volkskrant, Trouw en Het Parool komen ook het AD en lokale en regionale dagbladen van de Persgroep beschikbaar. Deze kranten worden de komende jaren toegevoegd.

Samenwerking

In maart van dit jaar werd een licentieovereenkomst ondertekend door de KB (de nationale bibliotheek van Nederland) en de Persgroep, de uitgever van deze titels. Dit stelde de KB in staat om titels waarop de Persgroep het auteursrecht bezit te digitaliseren, op te slaan en beschikbaar te stellen. De KB streeft naar zoveel mogelijk digitale beschikbaarheid van collecties, zo vrij mogelijk te gebruiken voor iedereen. De Persgroep is uitgever van belangrijke, invloedrijke landelijke en regionale dagbladen en vindt het van groot belang dat deze titels bewaard blijven en vrij beschikbaar zijn voor het algemene publiek.

Digitalisering historische kranten

Om belangrijk cultureel erfgoed duurzaam voor de toekomst te bewaren en bereikbaar te maken voor wetenschappelijk en vrijetijdsonderzoek worden vele papieren

bronnen gedigitaliseerd door de KB. De website Delpher is ontwikkeld door de KB en de universiteitsbibliotheken om deze bronnen te ontsluiten voor een groot publiek. Er staan ruim 60 miljoen pagina's uit boeken, kranten en tijdschriften op en continu worden er nieuwe collecties toegevoegd. Delpher is hierdoor een onmisbare bron geworden voor wetenschappelijke onderzoekers, genealogen, docenten en journalisten. Volg deze link naar het online verhaal;

<https://www.kb.nl/nieuws/2017/belangrijke-naoorlogse-kranten-digitaal-beschikbaar>

'Help ons en geef iedere Brabantse gesneuvelde een gezicht en verhaal'

Beste heer/mevrouw,

Het afgelopen jaar hebben verschillende Brabantse heemkundekringen gereageerd op onze oproep naar informatie en foto's over de oorlogsslachtoffers voor de eregalerij van Brabantse gesneuvelden. Met deze mail breng ik u graag op de hoogte van de voortgang.

Afgelopen vrijdag heeft het BHIC een eerste website gelanceerd met daarop de gegevens van de Brabantse gesneuvelden:

www.brabantsegesneuvelden.nl <<http://www.brabantsegesneuvelden.nl>>. Zie daarvoor het bijgesloten persbericht. Met deze site willen we alle nabestaanden (al dan niet buiten Noord-Brabant) en iedereen die niet bij een heemkundekring is aangesloten de kans geven om te reageren op onze gegevens.

Achter de schermen zijn we aan de slag gegaan met de eerder door uw kring aangeleverde informatie. Uiteindelijk moet ieder van de bijna 1900 Brabantse gesneuvelden met een biografie in galerij vereeuwigd worden. Omdat dit nog in het proces van verwerking en redactie is, zal deze uitgebreidere informatie nog niet op deze eerste site zichtbaar zijn. Puntsgewijs hebben we op de site al wel de basisgegevens geplaatst, zoals naam, geboorteplaats en –datum, overlijdensplaats en –datum en gegevens over rang of beroep.

Indien bekend hebben we ook een foto (incl. bronvermelding) geplaatst.

We nodigen u van harte uit om de gepubliceerde gegevens te bekijken en waar nodig suggesties voor verbetering aan te leveren. Alle aanvullende informatie is welkom! Ook willen wij u graag vragen om de website verder onder de aandacht te brengen van uw kring en bij iedereen die hier mogelijk een bijdrage aan kan leveren.

Met vriendelijke groeten,

Frank van Doorn

BHIC Projectenbureau (073) 681 85 00

Persbericht

Zolang we ze blijven herdenken, blijven ze leven...

Dringende oproep BHIC: Help ons alsjeblieft en geef iedere Brabantse gesneuvelde een gezicht en een verhaal

De twintigjarige Pierre van Bortel uit Kaatsheuvel trad tijdens de Tweede Wereldoorlog in dienst bij de Britse Royal Air Force. Maar op 28 oktober 1941 sloeg het noodlot toe, zijn toestel werd geraakt, vloog in brand en hij overleed aan zijn verwondingen. Zo zijn er bijna 1900 Brabantse militairen en verzetsstrijders tijdens oorlogshandelingen in de Tweede Wereldoorlog en alle volgende militaire conflicten gesneuveld. Het Brabants Historisch Informatie Centrum wil al deze gevallen een gezicht geven. Help ons alsjeblieft om deze lijst van gesneuvelden aan te vullen en te corrigeren.

In september 2019 is het 75 jaar geleden dat de bevrijding van Noord-Brabant van de Duitse bezetting begon. Om dit te herdenken, presenteert het BHIC dat najaar samen met de Stichting Herdenking Brabants Gesneuvelden een digitale eregalerij voor alle omgekomen Brabantse militairen en verzetsplegers. Op dit moment heeft het BHIC op een voorlopige site <https://brabantsegesneuvelden.nl/personen> bijna 1900 slachtoffers in beeld die een plaats in deze eregalerij zouden moeten krijgen. Het gaat dan niet alleen om de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, maar ook om de Brabantse militairen die zijn omgekomen in Nederlands Oost-Indië, Nederlands Nieuw-Guinea, tijdens de Korea oorlog en tijdens de verschillende VN- en NAVO-missies daarna.

Voorlopige site

Op deze site staan de 1900 oorlogsslachtoffers allemaal vermeld met de basisgegevens die nu bij ons bekend zijn: naam, geboortedatum, geboorteplaats, woonplaats, overlijdensdatum, overlijdensplaats, rang, beroep en een aanduiding van de historische context waarin het slachtoffer geplaatst kan worden. Van ongeveer 600 slachtoffers kunnen we bovendien een foto laten zien. Dat is al veel, maar we zijn er nog niet.

Op de definitieve eregalerij van Brabantse Gesneuvelden willen we straks zoveel mogelijk slachtoffers met een foto en een verhaal vereeuwiggen, zodat we niet enkel namen herdenken, maar ook de personen erachter. Immers, het waren op de eerste plaats mensen; vaders, zoons, broers en vrienden die plotseling aan het leven zijn ontrukkt. Velen van hen stonden voor moeilijke keuzes, anderen hebben onvoorstelbaar geleden. Allemaal verdienen ze het dat hun verhaal verteld wordt, hoe heldhaftig of bescheiden ook.

Help mee!

Om hen zo goed mogelijk op de eregalerij te zetten, hebben we de hulp van alle nabestaanden en betrokkenen nodig. We hebben al verschillende openbare bronnen geraadpleegd, maar voor de meeste foto's en persoonlijke verhalen zijn we uiteindelijk aangewezen op wat nabestaanden van familieleden, vrienden en andere betrokkenen over hen kunnen vertellen.

We nodigen iedereen die meer weet van harte uit om te reageren. Alleen zo kunnen we in 2019 een zo volledig en correct mogelijke digitale eregalerij presenteren. Mocht je op <https://brabantsegesneuvelden.nl/personen> dus een bekende of een familielid aantreffen waar je iets over kunt vertellen, laat dan een bericht achter of neem contact met ons op.

's-Hertogenbosch, 15 december 2017

DIVERS NIEUWS

Ledenvaria:

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring**
22 februari lezing de Brabantse ijzeren eeuw spreker Hans van Eeden
22 maart lezing het Begijnhof
- **Vergadering bestuur OKG** datum komende vergadering 10 januari 2018.
- **lancering nieuwe website Erfgoed Alliantie te 's-Bosch** 18 januari
- **Tentoonstelling Loving Vincent** Noord-Brabants museum t/m 28 januari 2018
<http://www.hetnoordbrabantsmuseum.nl/bezoek/tentoonstellingen-activiteiten/tentoonstellingen/loving-vincent/>
- **Expositie Po-up kerststalletjes in De Roos**
 Van 2 november t/m 4 maart 2018
- **Zachte G-prijs Erfgoed Brabant** 15 maart 2018 in Veghel <http://www.brabantsheem.nl/1107-zachte-g-prijs-2018-kandidaten-gezocht.html>
- **Expositie zuiderwaterlinie** is te bezichtigen op de eerste verdieping van de bibliotheek **Teek 5** Keizersdijk 30 in Raamsdonksveer. De expositie is vrij toegankelijk tijdens de openingstijden van de bibliotheek en mag hier zeker tot medio januari 2018 blijven staan.
- **Brabantse Heemdagen** 2/3 augustus 2018 te Sint Oedenrode (Meerijstad)
- **Ridders en kastelen**, een nieuwe kijk op de Middeleeuwen. De tentoonstelling is te zien vanaf 29 september 2017 t/m 2 september 2018. <https://www.museon.nl/nl/tentoonstellingen/ridders-en-kastelen?id=banner> Museon Stadhouderslaan 37 2517 HV Den Haag Tel. 070-3381 338

Van onze bibliotheek

Nieuwe aanwinst voor onze bibliotheek

Omschrijving van het boek,

Door de eeuwen heen hebben landmeters prachtige kaarten gemaakt van de Biesbosch en omgeving. Weinigen zullen beseffen dat aan zo'n kaart een meting ten grondslag ligt. Twee landmeters beschouwen uit hun vakgebied alle meetkundige activiteiten die zich in het verleden hebben afgespeeld rond de loop van de oude Maas en de Biesbosch. In dit boek hun verslag, alles naar de rechte conste der geometrie.

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Anne v.d. Berg-ter Schure of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok Heemkunde kring Made
- De Mulder Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijn Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau Heemkunde kring Breda
- De Búrt Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab. Heem en Erfgoed Brabant
- Holland Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed
- Saillant Stichting Menno van Coehoorn
- Westerheem Nederlandse Archeologie
- Zuidwesterheem Archeologie Zuidwest Nederland
- Vitruvius Vakblad voor erfgoed professionals
- Terra Cognita Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Archeologisch Magazine
- InBrabant tijdschrift van Erfgoed Brabant

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberghe,

Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 2 is **2-2-2018**. Het KringNieuws valt dan in de week van 12-02-2018 in de bus.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen email-adres heeft druk de NieuwsFlits even af en doe die dan bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar **John François:**
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
 De redactie KringNieuws